

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı (2024) Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Evaluation Of Preschool Teachers' Opinions on The Revised Preschool Curriculum (2024)

Cansu TUTKUN¹

Fikrinaz Damla AKBABA²

Ayşenur BEKTAŞ³

Şevval ÖZGÜN⁴

Öz

Okul öncesi eğitim programının uygulanmasında, okul öncesi eğitimin niteliğini ve gelişimini etkilemede en temel belirleyicilerden biri öğretmenlerdir. Bu bağlamda araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin, güncellenen okul öncesi eğitim programı (2024) hakkındaki görüşleri, değerlendirmeleri ve önerilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Bayburt ilinde görev yapmakta olan 15 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama amacıyla “Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırmada sonucunda öğretmenlerin genel olarak 2024 okul öncesi eğitim programında hangi güncellemelerin yapıldığına yönelik farkındalık sahibi oldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 2024 okul öncesi eğitim programının pilot uygulamalarının yapılmış olmasını, teknolojik farkındalığı, bütünsel, esnek ve çocuk merkezli bir program olmasını faydalı bulduğunu saptanmıştır. Diğer taraftan bazı öğretmenlerin ise, açık hava etkinliklerinin süresinin değiştirilmesini, değerlendirmelerin kısaltılmasını, dijital içeriğin çıkartılmasını, iş yükünün azaltılmasını, etkinliklerin fotoğraflanmasının azaltılmasını önerdikleri belirlenmiştir. Öğretmenler ayrıca okul öncesi eğitim programının bölgesel koşullar dikkate alınarak geliştirilmesinin önemini vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim programı, okul öncesi, öğretmen

Abstract

In the practice of the preschool curriculum, teachers are one of the most fundamental determinants in affecting the quality and development of preschool curriculum. In this context, the study aims to investigate the opinions, evaluations and suggestions of preschool teachers about the revised preschool curriculum (2024). The study group of the research consisted of 15 preschool teachers working in Bayburt province in the spring semester of the 2023-2024 academic year. “Revised Preschool Curriculum Teacher Interview Form” was used for data collection in the study. As a result of the research, it was determined that teachers were generally aware of which updates were made in the 2024 preschool curriculum. It was found that the majority of teachers found it useful that the 2024 preschool curriculum was piloted, technological awareness, holistic, flexible and child-centered. On the other hand, some teachers suggested changing the duration of outdoor activities, shortening assessments, removing digital content, reducing the workload, and reducing the photography of activities. Teachers also emphasized the importance of developing the preschool curriculum taking into account regional conditions.

Keywords: Preschool curriculum, preschool, teacher

- 1 Doç. Dr., Bayburt Üniversitesi, ctutkun@bayburt.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2722-2274>, <https://ror.org/750938>
- 2 Arş. Gör., Bayburt Üniversitesi, akbaba.damla@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7871-7114>, <https://ror.org/750938>
- 3 Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi, ayseurbektas20@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0005-8576-8661>, <https://ror.org/750938>
- 4 Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi sevvalozgun5@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0006-8147-3142>, <https://ror.org/750938>

Makale Türü/ Article Type: Araştırma Makalesi/ Research Article

Geliş Tarihi/ Received Date: 13.08.2024 – Kabul Tarihi/Accepted Date: 20.09.2024

Atıf İçin/ For Cite: TUTKUN C., BEKTAŞ A., ÖZGÜN Ş. ve AKBABA F.D., “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı (2024) Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2025;24(1):310-327

<https://doi.org/10.17755/esosder.1532166>

License: CC BY-NC 4.0

Etik Kurul İzni/ Ethics Document: Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Fakültesi Dekanlığının 14.06.2024 tarihli E-79126184-299-209651 sayılı yazısı ile araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna karar verilmiştir.

Giriş

Okul öncesi dönem çocukların gelişiminde kritik bir aşama olarak kabul edilmektedir. Bu süreçte çocuklar bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişim de dahil olmak üzere çeşitli alanlarda hızlı bir büyüme gösterirler. Okul öncesi yıllardaki bilişsel gelişim, gelecekteki öğrenme ve entelektüel büyümenin temelini oluşturur. Piaget'nin bilişsel gelişim teorisine göre, bu dönem çocukların hafıza, sembolik düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmeye başladığı işlem öncesi (2-7 yaş) aşamaya karşılık gelir. Yüksek kaliteli okul öncesi programlarının dil gelişimi, aritmetik beceriler, dikkat, çalışma belleği ve öz düzenleme gibi yürütücü işlevler de dahil olmak üzere bilişsel yetenekleri geliştirdiği gösterilmiştir (Andrew vd., 2024; Cascio ve Schanzenbach, 2013; Miller, 2011). Vygotsky'nin teorisi, sosyal etkileşimin bilişsel gelişimdeki rolünü daha da vurgulayarak, yetişkinler ve akranlar tarafından yönlendirilen öğrenmenin önemini vurgulamaktadır (Berk ve Winsler, 1995; Vygotsky, 2012). Bu bağlamda çocuklar akranlarıyla etkileşime girmeyi, ilişkiler kurma, paylaşma, iş birliği ve empati gibi sosyal beceriler geliştirmeyi öğrenirler. Erikson'un psikososyal teorisi, okul öncesi yılları, çocukların oyun ve diğer sosyal etkileşimler yoluyla çevreleri üzerinde güç ve kontrol sahibi oldukları "inisiyatife karşı suçluluk" aşaması olarak tanımlar (Erikson, 1963). Olumlu sosyal etkileşimler, aile ve eğitimcilerle destekleyici ilişkiler, sağlıklı bir benlik kavramının ve duygusal düzenlemenin gelişmesine katkıda bulunur.

Okul öncesi yıllardaki fiziksel gelişim, hem kaba hem de ince motor becerilerini içerir. Koşma, zıplama, çizim yapma ve küçük nesnelere manipüle etme gibi fiziksel gelişimi teşvik eden faaliyetler koordinasyon, güç ve el becerisi oluşturmak için gereklidir. Fiziksel aktivite ayrıca keşif, oyun ve başkalarıyla etkileşim için fırsatlar sağlayarak bilişsel ve sosyal gelişimi de destekler (Goodway vd., 2019). Araştırmalar, düzenli fiziksel aktivitenin çocukluk obezitesini önlemeye yardımcı olduğunu, ergenlik ve yetişkinlikte sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürmek için gerekli olan motor beceri gelişimini teşvik ettiğini (Hinkley vd., 2008; Robinson vd., 2015), beyin gelişimini artırarak yürütücü işlev, dikkat ve akademik performansın iyileşmesine katkı sağladığını (Hillman vd., 2008; Tomporowski vd., 2008) yaşamın ilerleyen dönemlerinde daha iyi akran ilişkilerini ve ruh sağlığını desteklediğini (Burdette ve Whitaker, 2005; Penedo ve Dahn, 2005) ortaya koymuştur. Bu bağlamda okul öncesi programlarında fiziksel gelişimin desteklenmesinin, çocukların bütünsel gelişimi ve gelecekteki başarısı üzerinde önemli kazanımlarının olduğu söylenebilir.

Etkili okul öncesi programlarının temel bileşenleri arasında nitelikli eğitimciler, yüksek çocuk-öğretmen ilişkisi, zengin bir müfredat ve güçlü aile katılımı yer almaktadır (Barnett, 2011). Okul öncesi programları, yapılandırılmış etkinlikleri oyun temelli öğrenme ile dengeleyen, bilişsel, sosyal ve duygusal büyümeyi teşvik eden gelişimsel olarak uygun müfredatı içermektedir (NAEYC, 2022). Nitekim bu programlar, destekleyici ve teşvik edici ortamlar yaratan iyi eğitilmiş ve duyarlı öğretmenlerle karakterize edilir (Barnett, 2011). Bu durum, bireyselleştirilmiş ilgiyi mümkün kılarak daha güçlü öğretmen-çocuk ilişkilerini ve daha etkili öğrenme deneyimlerini teşvik eder (Mashburn vd., 2008). Ayrıca, aileleri eğitim sürecine aktif bir şekilde dahil ederek ebeveyn katılımının evde öğrenme ve gelişimi güçlendirmedeki önemli rolünü kabul eder (Sheridan vd., 2010) ve daha sonraki akademik başarı için temel olan okuryazarlık ve dil gelişimini destekleyen zengin ortamlar sağlarlar (Dickinson ve Tabors, 2001). Tüm bu özellikler, kaliteli okul öncesi programlarının yaşam boyu öğrenme ve refah için sağlam bir temel oluşturmasını sağlar. Çok sayıda boylamsal çalışma, etkili bir okul öncesi eğitimin uzun vadeli faydalarını ortaya koymuştur. Örneğin High/Scope Perry okul öncesi araştırması, yüksek kaliteli bir okul öncesi programa katılan çocukların, okul öncesi eğitime

katılmayanlara kıyasla yetişkinliklerinde daha iyi eğitim sonuçlarına, daha yüksek kazançlara ve daha düşük suç işleme oranlarına sahip olduğunu ortaya koymuştur (Schweinhart vd., 2005). Benzer şekilde başka bir çalışmada, erken eğitim müdahalesinin, akademik başarı, istihdam ve sağlık üzerindeki kalıcı olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur (Campbell vd., 2002). Bu bağlamda ülkemizde halihazırda uygulamaya konan MEB (2024) okul öncesi eğitim programının incelenmesinin, araştırmacılar, politika yapımcılar ve eğitimciler açısından önemli olduğu görülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde ülkemizde 2013- 2024 yılları arasında uygulanan 2013 okul öncesi programının özellikleri (Tükel, 2017), karakter eğitimi (Kocalar ve Bay, 2020), güne başlama ve günü değerlendirme zamanı (Yıldız, 2019) ve öğretimsel uyarlamalara yer verme düzeyleri (Aydın ve Tuğluk, 2020) gibi konularda öğretmen görüşlerinin incelendiği çalışmalara ulaşılmıştır. Ayrıca doküman analiziyle 2013 ve 2024 programlarının karşılaştırılmasının yapıldığı (Direk ve Batmaz, 2024) belirlenmiş ancak halihazırda, güncellenen okul öncesi eğitim programı (2024) hakkında öğretmen görüşlerin incelendiği bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Nitekim okul öncesi eğitim programının uygulanmasında, okul öncesi eğitimin niteliğini ve gelişimini etkilemede en temel belirleyicilerden biri olan öğretmenlerin, güncellenen program hakkında görüşlerinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Okul öncesi dönem, çocuğun gelişiminde, gelecekteki başarısı ve refahı için geniş kapsamlı etkileri olan çok önemli bir zamandır. Bu yıllardaki bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişim, yaşam boyu öğrenme ve adaptasyon için zemin hazırlar. Bu nedenle, yüksek kaliteli okul öncesi eğitim sağlamak, bütünsel gelişimi teşvik etmek ve çocukların tam potansiyellerine ulaşmalarını sağlamak için çok önemlidir. Okul öncesi eğitimde, eğitim ortamının donanımlı yapısı, çocukların yeni deneyimlerle öncekiler arasında bağlantı kurmasını sağlayarak yeni bilgilerin edinilmesini kolaylaştırır. Bunu başarmak için işlevsel ve nitelikli bir eğitim programı önem kazanmaktadır. Ancak bir programın eksiksiz hazırlanması tek başına yeterli olamayabilir, çünkü öğretmen tarafından benimsenmeyen ya da tam anlaşılmayan programın, uygulanma sürecinde problemler yaşanabilir. Bu nedenle araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin, güncellenen okul öncesi eğitim programına (2024) yönelik görüşleri, değerlendirmeleri ve önerilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) 2024 programında hangi güncellemelerin yapıldığına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- 2) Öğretmenlerin, güncellenen 2024 okul öncesi eğitim programı hakkında düşünceleri nelerdir?
- 3) Öğretmenlerin, güncellenen 2024 programına eklenmesini istedikleri konulara yönelik görüşleri nelerdir?
- 4) Öğretmenlerin güncellenen 2024 programında değiştirilmesini istedikleri konulara yönelik görüşleri nelerdir?

1. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin, güncellenen okul öncesi eğitim programına (2024) yönelik görüşleri, değerlendirmeleri ve önerilerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırmanın bir türü olan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışması, verilerin sistematik

olarak toplandığı ve gerçek dünyadaki olayların analiz edildiği tek bir durum veya olayın derinlemesine incelenmesini içermektedir (Bennett ve Elman, 2006; Merriam, 1998).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Bayburt ilinde görev yapmakta olan 15 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Öğretmenlerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış ve öğretmenlerin güncellenen okul öncesi eğitim programını (2024) incelemiş olmaları ile en az bir yıllık mesleki hizmet süresine sahip olmaları kriterleri aranmıştır. Bu bağlamda çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin 14'ü (%93,3) kadın, 1'i (%6,7) erkektir. Öğretmenlerin 8'i (%53,3) 25-30 yaş aralığında, 3'ü (%20) 31-35 yaş aralığında ve 4'ü (%26,7) 36-40 yaş aralığındadır. Mesleki hizmet yılı açısından 5'i (%33,3) 1-5 yıl, 7'si (%46,7) 6-10 yıl ve 3'ü (%20) 11-15 yıl arasında mesleki deneyime sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan “Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Formun ilk bölümünde öğretmenlerin yaş, cinsiyet, mesleki kıdem gibi bilgilerine, ikinci kısımda ise güncellenen okul öncesi programına ilişkin sorular yer almaktadır. Sorulardan bazıları şöyledir: (1) Sizce 2024 programında hangi güncellemeler yapılmıştır? (2) Genel olarak güncellenen 2024 okul öncesi eğitim programı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde öncelikle gerekli etik kurul izinleri alınmış, ardından Bayburt ilinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul öncesi eğitim kurumlarının yönetici ve öğretmenleri ile iletişime geçilmiştir. Kendilerine araştırmanın içeriği, amacı ve veri toplama süreçleri hakkında bilgi verilmiştir. Ardından okul öncesi öğretmenleriyle uygun bir gün ve saat belirlenerek randevular planlanmıştır. Görüşmelere başlamadan önce öğretmenler araştırmanın amacı, görüşme süreci ve gizlilik konularında bilgilendirilmiştir. Öğretmenlerle gerçekleştirilen bire bir görüşmeler, izinleri dahilinde kayıt altına alınmış ve ortalama 25 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiş ve gerekli kısımlar alıntılarla desteklenmiştir. İçerik analizi, kalıpları, temaları veya anlamları belirlemek için metinsel veya işitsel verilerin sistematik olarak analiz edilmesini içeren ve yaygın olarak kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir. İçerik analizinin amacı, nitel verilerden çıkarımlar ve içgörüler elde etmek için yapılandırılmış bir yol sağlayarak verilerdeki belirli kelimelerin, temaların veya kavramların varlığını yorumlamak ve ölçmektir. Öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanan verilerin analizinde (1) Toplanan veriler (ses kayıtları, yazılı dokümanlar) bilgisayar ortamına aktarılmıştır. (2) Kodlama aşamasında veri setini özetleyen kısa ifadeler belirlenmiştir. (3) Kategorizasyon ve analiz aşamasında kodlar, temalar halinde gruplandırılmıştır. Belirli temaların sıklığı, bağlamları ve birbirleriyle olan ilişkileri değerlendirilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın üçüncü sorusunda öğretmenlerin güncellenen 2024 okul öncesi eğitim programı hakkında düşünceleri; kazanım ve göstergelere, açık havada oyuna, aile ve toplum katılımına ayrıca değerlendirme boyutuna yönelik alt temalara ayrılmış ve detaylandırılmıştır. (4) Raporlama aşamasında temalar tanımlanmış, verilerden doğrudan alıntılar yapılarak, bulgular sunulmuştur (Elo ve Kyngäs, 2008; Hsieh ve Shannon, 2005; Krippendorff, 2018).

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması, bulguların güvenilirliği ve inandırıcılığı için çok önemlidir. Araştırmacılar nitel araştırmalara yönelik olarak farklı stratejileri uygulayarak bulgularının inandırıcılığını, aktarılabilirliğini, güvenilirliğini ve teyit edilebilirliğini artırabilir, araştırmalarını daha sağlam ve güvenilir hale getirebilirler (Creswell ve Poth, 2016; Miles vd., 2014). Araştırmada iç geçerliliğini (inandırıcılığı) sağlamak için nitel araştırma ve okul öncesi programı konusunda deneyimli iki alan uzmanından uzman görüşü alınmıştır. Bu süreçte, “Güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı Öğretmen Görüşme Formu” ve toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan tema, alt tema ve kodların uygunluğu ve anlaşılabilirliği kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. Uzman değerlendirmesi, araştırmacıların önyargılarını ve varsayımlarını ortaya çıkarmaya yardımcı olmakta ve böylece çalışmanın inandırıcılığını ve güvenilirliğini artırmaktadır (Campbell vd., 2013). Çalışmanın dış geçerliliğini sağlamak için öğretmenlerin özellikleri ve veri toplama süreci açık bir şekilde tanımlanmış ve bulguların sunumunda öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Tracy’ye (2010) göre, araştırma bağlamı, katılımcılar ve süreçler hakkında ayrıntılı açıklamalar ve doğrudan alıntılar sunmak, okuyucuların bağlamı derinlemesine anlamasını ve bulguların diğer ortamlara uygulanıp uygulanamayacağını değerlendirmesini kolaylaştırmaktadır.

2. Bulgular

şekil 1. 2024 Programındaki Güncellemelere İlişkin Bulgular

şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu 2024 programına yeni kazanımlar eklenmesi, değerlendirme bölümünün detaylandırılması, her gün çocuklarla birlikte açık hava etkinliği yaptırılması, öz bakım becerileri ve motor becerilerin fiziksel gelişim ve sağlık başlığı altında birleştirilmesi, gelişim alanlarının dört alanda toplanması alanlarında güncellemelerin yapıldığını vurgulamışlardır. Ayrıca bazı öğretmenlerin de kodlama ve algoritma, ses farkındalığı eklenmesi, uyarlamanın çıkartılması, programın detaylandırılması, yeni merkezler önerilmesi, aile katılımının aile ve toplum katılımı, sosyal duygusal alan ve değerler olarak değiştirilmesi, belirli gün ve haftaların sayısının azaltılması, alan gezisine kazanım-gösterge yazılması, program esnekliğinin artırılması, günlük eğitim akışının kaldırılması, okuma-yazma

etkinliğinin erken okuryazarlık olarak değiştirilmesi konularını belirttikleri ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bazı öğretmenlerin ifadeleri şöyledir:

“Kazanım göstergeler değişti. Beş alan varken 4 alana düşürüldü. Motor gelişim, fiziksel gelişim ve öz bakım becerilerini kapsayacak şekilde ele alınıyor. Diğer gelişim alanları da önceki programın göstergeleri kazanım olarak alıp daha fazla detaylandırılmış. Göstergeleri daha fazla detaylandırarak kazanımları arttırmışlar. Günlük eğitim akışı kaldırılmış.” (Ö6, K, 5 yıl).

“Açık hava etkinliklerinin süresi uzatılmış. Her şey daha çok detaylandırılmış. Amaç ve kazanımlara yeni eklemeler yapılmış.” (Ö8, K, 12 yıl).

“Kazanım ve göstergelerle ilgili güncellemeler yapıldı. Eklemeler oldu. Normalde beş alanımız var. İki alanı birleştirdiler. Psikomotor alanla motor alanını birleştirdiler. Fiziksel ve sağlık alanı oldu adı da. Planın kapsamıyla ilgili değil planın yazım şekliyle ilgili değişim oldu. Artık planın içinde de değerlendirme kısmı var. Son bir genel değerlendirmesi vardı ama şimdi içinde bütünleştirilmiş bir planınız varsa onun değerlendirmesini de yapıyorsunuz. Ayrıca gezi planlarımız da artık günlük planın içinde. Normalde ayrı gezi planlarımız oluyordu. Artık gezi planlarına kazanım gösterge de ekleyip bir plan gibi yapıyoruz onu. Yapılan aslında çok farklı değil uygulamalarımızı zaten bu şekilde yapıyorduk. Ama görüşüşte bazı değişimler var. Değerler planı içeriye alındı. Şu anda ikinci bir değerler planına bakmaya gerek kalmıyor. Sadece kendi planına bakıyor olman daha mantıklı.” (Ö13, K, 8 yıl).

Şekil 2. Öğretmenlerin Güncellenen 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı Hakkındaki Düşüncelerine Yönelik Bulgular

Şekil 2 incelendiğinde 2024 programına yönelik bazı öğretmenlerin, programın pilot uygulamasının yapılmış olması, teknoloji farkındalığı, öğrenme sürecinin bir sonraki gün devam edebilmesi, bütünsel, çocuk merkezli, esnek bir program olması ve etkinliklerin fotoğraflanarak saklanması gibi özelliklerin programın olumlu özellikleri arasında yer aldığını belirttikleri saptanmıştır. Diğer taraftan bazı öğretmenler ise, iş yükünün fazla olması, uygulanabilir olmaması, etkinliklerin fotoğraflanmasının zaman kaybı yaratacağı, çok fazla değişiklik yapılmamış olması, öğretmen eğitiminin yetersiz olması, güncellemelerin dönem ortasında yapılmasının uygun olmadığı ve programın Türkiye geneline yönelik olmaması gibi hususlarda

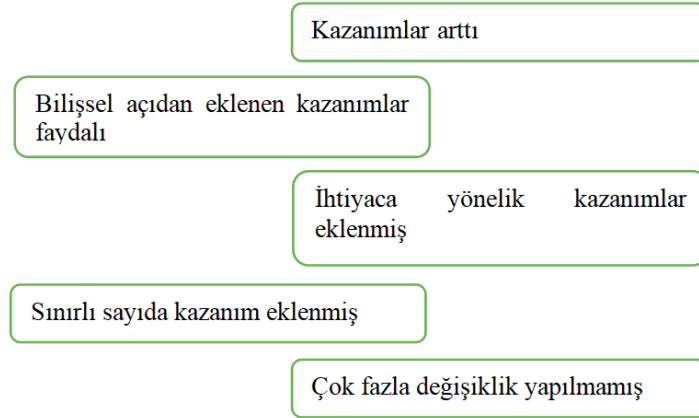
görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin güncellenen 2024 okul öncesi eğitim programı hakkındaki düşüncelerine yönelik ifadelerinden bazıları şöyledir:

“Gerekli bir güncelleme olduğunu düşünüyorum. Pilot bölge seçtiler ve oradaki idareciler genelde olumlu yorumlar yapabiliyor. Yaptığımız her etkinliğin çok fazla fotoğraflanmasını istemişler, bunu olumlu bulmuyorum. Fotoğraf çekmeye harcanan vaktin boşa gittiğini, diğer kazanımlar ve etkinliklere harcanan zamandan alacağını bu yüzden faydalı olmadığını düşünüyorum.” (Ö2, K, 13 yıl).

“Programı güncellemek gerekiyordu artık birçok konuda yetersiz kalıyordu ama bunu dönem ortasında güncellemelerini yanlış buluyorum. Çünkü var olan bir plan doğrultusunda ilerlerken bir şeyleri çıkarmak ve bir şeyleri eklemek zorunda kaldık. Her öğretmene bunun eğitimi verilmedi.” (Ö4, K, 7 yıl).

“Ben güncellenen programı çok beğendim. Çocukların tüm gelişim alanlarına dikkat eden bir program olmuş bu çok hoşuma gitti. Tamamen çocuğa odaklı olduğunu düşünüyorum. Uygulandığı sürece gayet güzel.” (Ö11, K, 10 yıl).

“Çok iyi bakmıyorum. Çünkü her zaman teoride kalıyor ve uygulanabilirliği olmuyor. Ülkenin şartlarına ve çocuklarına göre değil de kendi şartlarına ve isteklerine göre bir program yapmışlar.” (Ö1, K, 9 yıl).

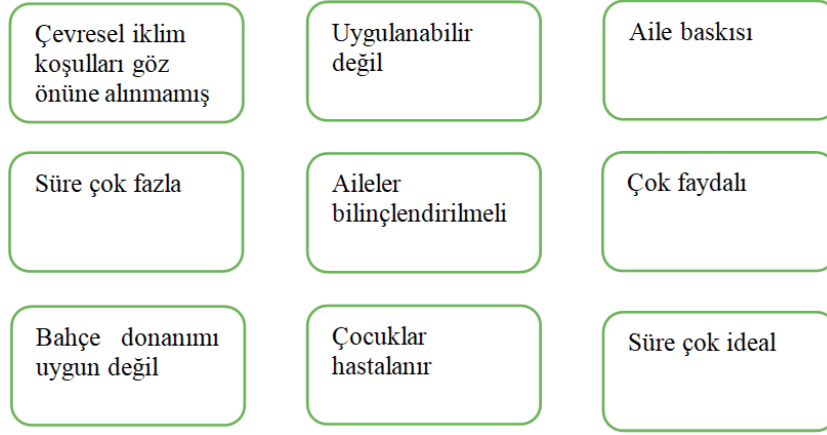
Şekil 3. Güncellenen 2024 Programındaki Kazanım Göstergelere Yönelik Bulgular

Şekil 3 incelendiğinde güncellenen 2024 programındaki kazanım göstergelere yönelik öğretmenlerin kazanım sayısının artmasına, ihtiyaca yönelik kazanımlar eklenmesi, bilişsel açıdan eklenen kazanımların faydalı olmasına vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Diğer taraftan az sayıda öğretmen ise eklenen kazanımların sınırlı sayıda olması ve çok fazla değişiklik yapılmamış olmasına vurgu yaptıkları saptanmıştır. Öğretmen ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Çok fazla değişiklik yapılmamış. Birkaç tane kazanım eklenmiş. Bilişsel açıdan eklenen kazanımlar çocuğun gelişimi açısından fayda sağladığını düşünüyorum.” (Ö1, K, 9 yıl).

“Detaylandırılmasını çok beğendim. Çocuklarda kazandırmayı istediğimiz her şey en ince ayrıntısına kadar alınmış.” (Ö6, K, 5 yıl).

“Güncellenen kazanım göstergeleri doğru buluyorum. Gerekli eklemeler yapılmış. İki alanın birleştirilmesi gayet mantıklı olmuş. Çağa uygun şekilde eklemeler yapılmış. Bence gayet güzel.” (Ö13, K, 8 yıl).

Şekil 4. Güncellenen 2024 Programındaki Açık Havada Oyuna Yönelik Bulgular

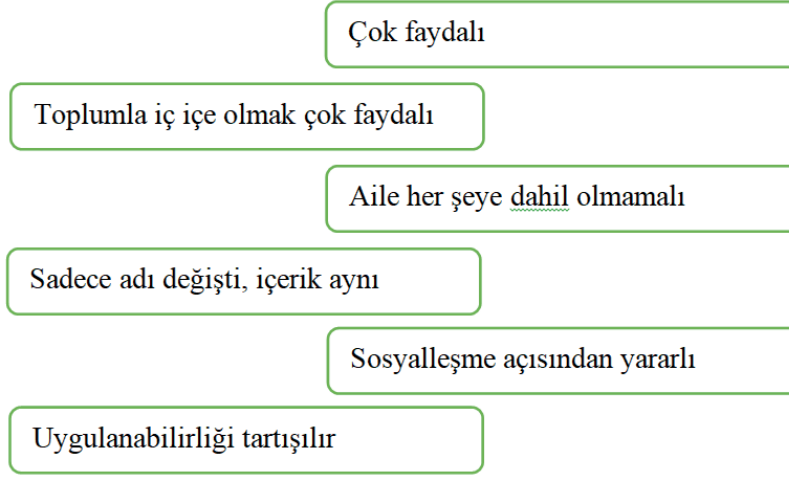
Şekil 4 incelendiğinde öğretmenlerin, güncellenen 2024 programındaki açık havada oyuna yönelik görüşleri incelendiğinde sürenin çok ideal olduğunu ve çok faydalı bir yaklaşım olduğunu belirttikleri ancak ailelerin, çocuklarının dışarıya çıkartılmaması konusunda baskı yaptıkları ve bu konuda ailelerin bilinçlendirilmesi gerektiğini belirttikleri saptanmıştır. Diğer taraftan bazı öğretmenlerin ise, çevresel iklim koşulları göz önüne alınmadığını, sürenin çok fazla olduğunu, okulların bahçe donanımlarının uygun olmadığını, uygulanabilir olmadığını, çocukların hastalanabileceğini belirttikleri saptanmıştır.

“Bence bu süre çok fazla. Çünkü çevresel koşullar göz önüne alınmamış. Örneğin ben Bayburt'ta kış gününde çocukları bahçeye çıkaramam çünkü şartlar elverişli değil. Bunları düşünmeden her ili aynı şekilde düşünülerek yapılmış bir değişiklik. Bunun değişmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö1, K, 9 yıl).

“Güzel bir değişiklik. Olumlu bakıyorum. İnsanlarda soğuk hava hasta eder gibi bir görüş var ama soğuk hava hasta etmez, bakteriler hasta eder. Ailelerdeki bu görüş kırılmalı. Çocukların açık havada oyun oynamaya, enerjilerini atmaya çok ihtiyaçları var. Çünkü çocuklar her zaman kapalı yerlerdedir. Bu açık havaya ihtiyaçları var. Süre bence yeterli. Yarım saatte ancak hazırlanma olayları sürüyor. Çocuklar geri kalan sürede ancak havanın, dışarının tadını çıkarabiliyor.” (Ö2, K, 13 yıl).

“Bu aslında çok imkanlı olmuyor. Özellikle çok sınıflı anaokullarında pek mümkün değil. Aynı anda iki sınıf bile dışarıya çıkamıyoruz. Çocukları odaklamak zor oluyor çünkü. Aynı zamanda Bayburt'un hava şartları maalesef ki buna uygun değil. Aileler bunu istemiyorlar çocukları hasta olabileceği için. Her gün değil ama haftanın bir iki günü uygulanabilir hava iyi olduğu müddetçe.” (Ö15, K, 7 yıl).

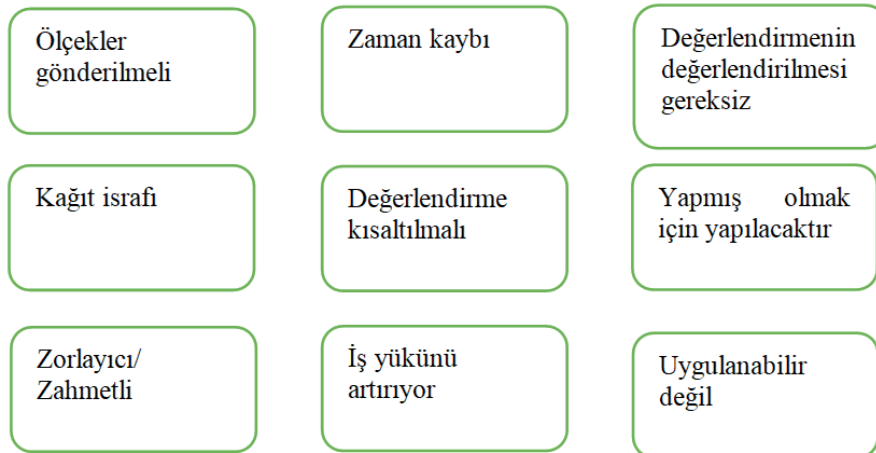
Şekil 5. Güncellenen 2024 Programındaki Aile ve Toplum Katılımına Yönelik Bulgular

Şekil 5 incelendiğinde öğretmenlerin aile ve toplum katılımına yönelik görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun çok faydalı bulduğunu, toplumlu iç içe olmanın çocuk, aile, öğretmen ve toplum açısından çok yararlı olduğunu ve çocukların sosyalleşmelerine katkı sağlayacağını belirttikleri saptanmıştır. Diğer taraftan sınırlı sayıda öğretmen ise uygulanabilirliğinin tartışmalı olduğunu, sadece adının değiştiğini, içerik olarak aynı kaldığını belirttikleri, bir öğretmenin ise ailenin her şeye dahil olmamasını vurguladığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin aile ve toplum katılımına yönelik görüşlerinden bazıları şöyledir:

“Mantıklı olmuş. Okul toplumdaki ayrı düşünülemez. Biz zaten uygulamalarımızda toplum katılımı yapıyorduk şu an resmiyet kazanmış oldu.” (Ö5, E, 2 yıl).

“Çocuğu daha fazla sosyalleştirmek adına güzel bir karar olmuş ama uygulanabilirliği tartışılır.” (Ö6, K, 5 yıl).

“Okul öncesi eğitimin temel ayaklarından biri de ailedir. Aile eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Ancak okuldaki eğitimin her aşamasına dahil olmamalıdır. Okuldaki eğitimin başrolü program, çocuk ve öğretmendir. Aile konuk oyuncudur.” (Ö12, K, 15 yıl).

Şekil 6. Güncellenen 2024 Programındaki Değerlendirme Boyutuna Yönelik Bulgular

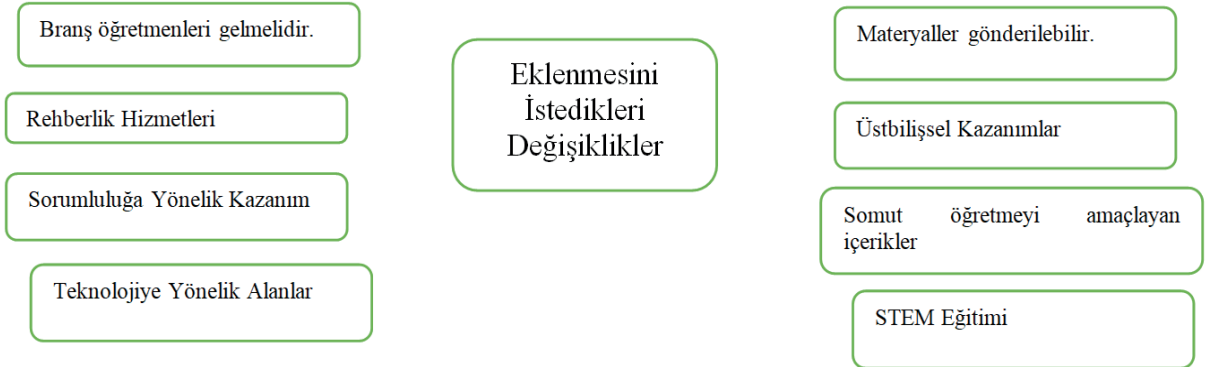
Şekil 6 incelendiğinde güncellenen 2024 programındaki değerlendirme boyutuna yönelik öğretmenlerin büyük bir kısmının; değerlendirmenin kısaltılması, iş yükünü artırması, değerlendirmenin tekrar değerlendirilmesinin gereksiz olduğu, uygulanabilir olmadığı ve yapılmış olmak için yapıldığı, zaman kaybına yol açtığı, zorlayıcı ve zahmetli olduğu kağıt israfına yol açtığı konularına vurgu yapıldığı bir öğretmenin de değerlendirme amacıyla okullara ölçme araçları gönderilmesini belirttiği saptanmıştır. Öğretmenlerin ifadelerinden bazıları şu şekildedir:

“Değerlendirme kısmı kısaltılmalı çünkü öğretmen açısından zorlayıcı ve zaman kaybı olarak görüyorum. Ben zaten bütün çocukları değerlendiriyorum. Yaptığım değerlendirmeyi de tekrar değerlendirmek bana doğru gelmiyor.” (Ö1, K, 9 yıl).

“Çok fazla uzatılmış. Öğretmenlerin verimini düşüreceğini düşünüyorum. Öğretmen açısından çok zahmetli olduğunu düşünüyorum. Çünkü çok uzun olduğu için genellikle yapmış olmak için yapılacaktır.” (Ö7, K, 2 yıl).

“Çok daha fazla detaya inilmiş. Öğretmenin iş yükünü daha fazla arttırıldığını düşünüyorum.” (Ö8, K, 12 yıl).

“Değerlendirme kısmı inanılmaz bir iş yükü. Eski programda bile bu böyle değildi. Her seferinde öğretmeni, çocuğu, programı değerlendirme bence bir süre sonra rutin cevaplara dönecek. Öğretmen tekrara düşmüş olacak. Böyle bir şeye gerek olmadığını düşünmüyorum.” (Ö9, K, 6 yıl).

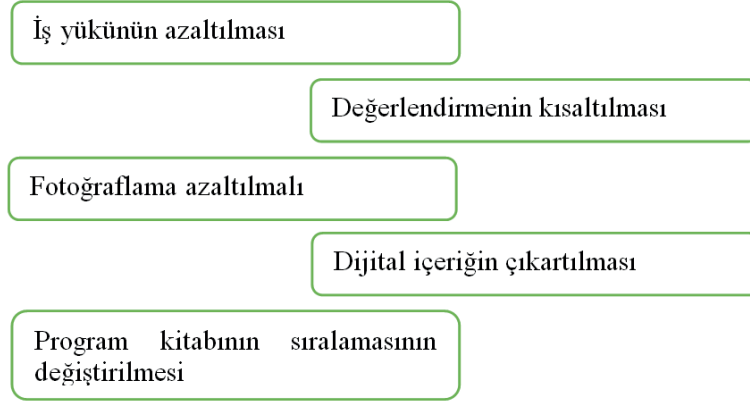
Şekil 7. Öğretmenlerin Güncellenen 2024 Programına Eklenmesini İstedikleri Konulara Yönelik Bulgular

Şekil 7 incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu güncellenen 2024 programına eklenmesini istedikleri farklı bir konunun olmadığını ifade ettikleri görülmüştür. Bazı öğretmenler ise STEM eğitimi, üstbilişsel ve sorumluluğa yönelik kazanımlar, somut öğrenmeyi amaçlayan içerikler, teknolojiye yönelik alanların eklenmesini istedikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin çok az bir kısmı ise program dışında uygulamalara yönelik olarak okullara materyaller gönderilmesi, branş öğretmenlerinin okul öncesi eğitim kurumlarında görevlendirilmesi ve rehberlik hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını önerdikleri saptanmıştır. 2024 programına eklenmesi önerilen konulara yönelik öğretmenlerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

“Eklenmesini istediğim bir şey yok. Çok fazla detaylandırıldığı için istediğim her şey eklenmiş.” (Ö6, K, 5 yıl).

“Çocuğun çağa ayak uyduracağı teknolojiyle ilgili bir alan eklenebilir.” (Ö7, K, 2 yıl).

“Branş öğretmenlerinin okul öncesi kademesinde derse girmeleri gerekmektedir.” (Ö12, K, 15 yıl).

Şekil 8. Öğretmenlerin Güncellenen 2024 Programına Değiştirilmesini İstedikleri Konulara Yönelik Bulgular

Şekil 8 incelendiğinde öğretmenlerin 2024 programında değiştirilmesi önerilerin konulara yönelik olarak büyük bir çoğunluğunun değerlendirme ve değerlendirme kısıltılmasını ve açık hava etkinliklerinin süresinin değiştirilmesini istedikleri, bazı öğretmenlerin de iş yükünün ve etkinliklerin fotoğraflanmasının azaltılmasını vurguladıkları belirlenmiştir. Birer öğretmen ise dijital içeriğin çıkartılmasını ve program kitabındaki sıralamanın değiştirilmemesini önerdiği saptanmıştır. Öğretmenlerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir:

“Açık hava etkinliklerinin süresi bence değiştirilmeli. Değerlendirmenin kısaltılması gerekli. Çünkü öğretilerde daha fazla yük oluştu. Bu durumu zaman kaybı olarak görüyorum. Daha fazla kâğıt israfı oluştu.” (Ö1, K, 9 yıl).

“Dijital araçların ve teknolojinin çıkarılmasını isterim. Çocuklarda gelişim geriliği yaptığını düşünüyorum. Çocukların teknoloji ile değil kendi yaşlarıyla eğlenip mutlu olacakları ortamların oluşturulmasını isterim.” (Ö2, K, 13 yıl).

3. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmenlerinin, güncellenen okul öncesi eğitim programı (2024) hakkındaki görüşleri, değerlendirmeleri ve önerilerinin incelendiği bu araştırma, güncellemelere ilişkin değişikliklerin öğretmenler tarafından nasıl algılandığı ve programın uygulanmasına dair değerli bilgiler sunmaktadır.

Araştırmada 2024 okul öncesi eğitim programında hangi güncellemelerin yapıldığına ilişkin öğretmenlerin genel olarak farkındalık sahibi oldukları belirlenmiştir. Öğretmenler çalışmada, yeni kazanımlar eklenmesi, değerlendirme bölümünün detaylandırılması, her güne çocuklarla birlikte açık hava etkinliği yaptırılması, öz bakım becerileri ve motor becerilerin fiziksel gelişim ve sağlık başlığı altında birleştirilmesi, gelişim alanlarının dört alanda toplanması, kodlama ve algoritma, ses farkındalığı eklenmesi, uyarılmanın çıkartılması, programın detaylandırılması, yeni merkezler önerilmesi, aile katılımının aile ve toplum katılımı, sosyal duygusal alan ve değerler olarak değiştirilmesi, belirli gün ve haftaların sayısının azaltılması, alan gezisine kazanım-gösterge yazılması, program esnekliğinin artırılması, günlük eğitim akışının kaldırılması, okuma-yazma etkinliğinin erken okuryazarlık olarak değiştirilmesi gibi güncellemelerin yapıldığını vurgulamışlardır. MEB (2024) okul öncesi eğitim programı

incelendiğinde de öğretmenlerin belirttikleri alanlarda güncellemelerin yapıldığı görülmüştür. Ayrıca program incelendiğinde, alan gezilerinin, okul dışı öğrenme etkinliği olarak yeniden tanımlandığı, günlük eğitim akışı ve etkinlik planı formatının, günlük plan olarak değiştirildiği görülmektedir. 2023 Vizyon belgesinde yer alan noktalar ve 21. yüzyıl becerileri dikkate alınarak gerçekleştirilen program revizyon çalışmalarında 21. yüzyıl becerileri için gerekli olan eleştirel düşünme, sorgulama, yaratıcılık ve estetik değerlerle ilgili kazanım ve göstergeler de programa entegre edilmiştir. Kazanım ve göstergelerin güncellenmesinde yaşa uygunluk, açıklık ve anlaşılabilirlik, ölçülebilirlik, kapsamlılık ve uygulanabilirlik kriterleri temel alınmıştır.

Öğretmenlerin 2024 okul öncesi eğitim programında yapılan güncellemelere ilişkin değinmedikleri ve vurgulamadıkları çok önemli bir nokta, 2024 programında kültürel çeşitlilik ve kapsayıcılık alanında yapılan değişikliklerdir. Bu bağlamda, kültürel çeşitlilik ve kapsayıcılık konularını içeren, her türlü çeşitliliği toplumsal hoşgörü ile kucaklamayı hedefleyen kazanım ve göstergeler programa eklenmiştir. Kültürel çeşitlilik ve kapsayıcılık, aidiyet duygusunu, farklılıklara saygıyı ve küçük çocuklar arasında genel olarak olumlu iletişimi teşvik ettiği için okul öncesi ortamlarda hayati önem taşımaktadır. Araştırmalar, erken yaşlardan itibaren farklı kültürel geçmişlere sahip çocukların aynı ortam içerisinde bulunmalarının, sosyal-duygusal gelişimi ve empatiyi desteklediğini göstermektedir (Aydın-Kılıç ve Tezel-Şahin, 2021; Coll vd., 1996; Derman-Sparks ve Edwards, 2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında kültürel çeşitliliği teşvik etmek için etkili stratejiler arasında farklı kültürleri yansıtan müfredat entegrasyonu, kapsayıcı öğretim uygulamaları, aileler ve topluluklarla ortaklıklar yer alır (Banks ve Banks, 2019). Kültürel çeşitliliği ve kapsayıcılığı benimseyen okul öncesi programları, çocukların sosyal becerilerini, dayanıklılıklarını ve çok kültürlü bir toplumda gelişmeye hazır olmalarını sağlayan ortamlar sağlamaktadır. Bu bağlamda 2024 okul öncesi eğitim programında kültürel çeşitlilik ve kapsayıcılığa ilişkin güncellemelerin çok önemli olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda 2024 programına yönelik bazı öğretmenlerin, programın pilot uygulamasının yapılmış olması, teknoloji farkındalığı, öğrenme sürecinin bir sonraki gün devam edebilmesi, bütünsel, çocuk merkezli, esnek bir program olması ve etkinliklerin fotoğraflanarak saklanması gibi özelliklerin programın olumlu özellikleri arasında yer aldığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. MEB (2024) okul öncesi eğitim programı, ilerlemeci felsefe temel alınarak, çocuk merkezli tasarım çerçevesinde süreç modeli benimsenerek revize edilmiştir. Program geliştirme ve güncelleme çalışmalarında, bilimsel bir yaklaşımla ihtiyaç değerlendirmesi ve eğitim hedeflerinin analizi ile sürece başlanmış ve araştırmaya dayalı uygulamaları entegre eden kapsamlı bir müfredat tasarlanmıştır. Bu süreç öğrenme çıktılarının tanımlanmasını, uygun öğretim stratejilerinin seçilmesini ve çocukların bilişsel, sosyal-duygusal ve fiziksel gelişim ihtiyaçlarını karşılayan çeşitli etkinliklerin dahil edilmesini kapsamaktadır. Programın okul öncesi ortamlarda pilot uygulamaları gerçekleştirilmiş, eğitimcilerden, ebeveynlerden ve paydaşlardan gelen geri bildirimlere dayanarak iyileştirme ve uyarlamalar yapılmıştır. Bu açıdan öğretmenlerin büyük bir oranda programa yönelik olumlu bir algıya sahip oldukları görülmektedir. Diğer taraftan 2024 programına yönelik bazı öğretmenler ise, iş yükünün fazla olması, uygulanabilir olmaması, etkinliklerin fotoğraflanmasının zaman kaybı yaratacağı, çok fazla değişiklik yapılmamış olması, öğretmen eğitiminin yetersiz olması, güncellemelerin dönem ortasında yapılmaması gerektiği ve programın Türkiye geneline yönelik olmaması gibi hususlarda görüş bildirdikleri saptanmıştır. Bu bağlamda bazı okul öncesi öğretmenlerinin güncellenen programla birlikte artan detayların ve yeni gerekliliklerin iş yüklerini artırabileceğini belirttikleri görülmektedir.

Araştırmada güncellenen 2024 programındaki kazanım göstergelere yönelik öğretmenlerin kazanım sayısının artmasına, ihtiyaca yönelik kazanımlar eklenmesine, bilişsel açıdan eklenen kazanımların faydalı olmasına, az sayıda öğretmen ise eklenen kazanımların sınırlı sayıda olmasına ve çok fazla değişiklik yapılmamış olmasına vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. MEB (2024) programı incelendiğinde kazanımların basitten karmaşığa doğru gelişimsel olarak yapılandırılarak erken çocukluk eğitime devam eden çocukların ilkokula başladıklarında bu kazanımların çoğunu karşılayabilmelerini destekleyecek şekilde ele alındığı görülmektedir. Bu gelişimsel ilerleme, gelecekteki öğrenme için güçlü bir temel oluşturmak açısından kritik öneme sahiptir. Bunu desteklemek için öğretmen kılavuz kitabı, her gelişim alanı için ayrıntılı içerik standartları içermekte ve bu çıktılara etkili bir şekilde ulaşmak için kullanılacak stratejiler sunmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerine rehberlik edecek kaynakların sağlanması, eğitim kalitesinin artırılması ve etkili öğretim uygulamalarının teşvik edilmesi için eğitici etkinlikler planlama ve yürütmede yardımcı olan yapılandırılmış çerçeveler sağlamaktadır (Derman-Sparks ve Edwards, 2010; Heroman ve Jones, 2010). Bu bağlamda okul öncesi öğretmenlerine kılavuz kitaplar sağlanmasının önemli bir uygulama olduğu düşünülmektedir. Nitekim bu kaynaklar, müfredatın nasıl uygulanacağı ve çocukların farklı ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde nasıl uyarlanacağı konusunda pratik rehberlik sunarak, öğretmenlere yardımcı olacaktır. Ayrıca öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 2024 programındaki kazanım göstergelere yönelik olumlu görüş bildirmelerinin de çocukların gelişimlerini destekleyecek etkili öğrenme süreçleri oluşturmalarını kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin, güncellenen 2024 programındaki açık havada oyuna yönelik görüşleri incelendiğinde sürenin çok ideal olduğunu ve çok faydalı bir yaklaşım olduğunu belirttikleri ancak ailelerin, çocuklarının dışarıya çıkartılmaması konusunda baskı yaptıkları ve bu konuda ailelerin bilinçlendirilmesi gerektiğini belirttikleri saptanmıştır. Diğer taraftan bazı öğretmenlerin ise, çevresel iklim koşulları göz önüne alınmadığını, sürenin çok fazla olduğunu, okulların bahçe donanımlarının uygun olmadığını, uygulanabilir olmadığını, çocukların hastalanabileceğini belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak öğretmenlerin açık hava etkinliklerinin süresinin değiştirilmesini önerdikleri de belirlenmiştir. Açık havada oyun bütünsel gelişim için çok önemli olduğundan, açık hava etkinlik süresinin uzatılması çocukların fiziksel ve bilişsel gelişimi için faydalıdır. Araştırmalar, düzenli olarak açık hava etkinliklerine katılan çocukların daha iyi koordinasyon, denge ve çeviklik dahil olmak üzere gelişmiş motor beceriler sergilediğini göstermektedir (Ginsburg, 2007). Ayrıca, açık hava oyunları sosyal etkileşim için fırsatlar sunarak çocukların işbirliği, müzakere ve çatışma çözümü gibi önemli sosyal beceriler geliştirmesine yardımcı olur (Burdette ve Whitaker, 2005). Ayrıca, çocukların doğal ortamlarda vakit geçirmeleri, bilişsel gelişim ve dikkatin toplanması ile ilişkilendirilerek daha iyi odaklanma ve akademik performansa yol açmaktadır (McCurdy vd., 2010). Ancak ülkemizde yapılan araştırmalarda okul öncesi eğitim kurumlarında açık alanların etkin kullanılmadığı, mevcut açık alanların oyunun doğasına uygun olmadığı ve fiziksel düzenleme konuları arasında en çok açık alan düzenlemesinin ihmal edildiği belirlenmiştir (Çelik, 2012). Ayrıca yoğun eğitim programları, hava koşulları ve sınırlı dış mekân oyun alanları nedeniyle çocukların dış mekân oyunları için fırsat bulamadığı saptanmıştır (Çetken ve Sevimli-Çelik, 2018). Buna ilaveten okul bahçelerinde güvenlik önlemlerinin eksikliği, sınıfların aşırı kalabalık olması, çocukların açık havada hastalanma endişeleri ve ebeveynlerin olumsuz tepkileri gibi nedenlerin açık hava etkinliklerine yer verilmesini sınırlandırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Alat vd., 2012). Bu bağlamda 2024 programındaki açık havada oyuna yönelik okul öncesi eğitim kurumlarındaki dış alan düzenlemelerinin gerekli destekler sağlanarak gerçekleştirilmesi ve

ailelerin açık havada gerçekleştirilen etkinliklerin çocukların gelişimlerine katkısı açısından bilinçlendirilmesi önem kazanmaktadır.

Öğretmenlerin aile ve toplum katılımına yönelik görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun çok faydalı bulunduğunu, toplumlu iç içe olmanın çocuk, aile, öğretmen ve toplum açısından çok yararlı olduğunu ve çocukların sosyalleşmelerine katkı sağlayacağını belirttikleri saptanmıştır. Diğer taraftan sınırlı sayıda öğretmen ise uygulanabilirliğinin tartışmalı olduğunu, sadece adının değiştiğini, içerik olarak aynı kaldığını belirttikleri, bir öğretmenin ise ailenin her şeye dahil olmamasını vurguladığı sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi eğitimde aile ve toplum katılımı, çocukların eğitim deneyimlerini, öğrenme çıktılarını ve eğitimin kalıcılığını önemli ölçüde desteklemektedir. Alan yazın, aileler çocuklarının eğitimine aktif olarak katıldıklarında, çocukların daha iyi akademik performans, daha iyi sosyal beceriler, daha yüksek motivasyon ve öz saygı düzeyleri sergilediklerini ortaya koymaktadır (Alqudah, 2024; Epstein, 2018; Slavković, 2024). Toplum katılımı, sınıfın ötesine uzanan çeşitli kaynaklar ve gerçek dünya deneyimleri sağlayarak, aidiyet ve destek duygusunu teşvik ederek öğrenmeyi daha da zenginleştirir (Halgunseth vd., 2009). Okullar, aileler ve topluluklar arasındaki işbirliğine dayalı ortaklıklar, çocukların bütünsel ihtiyaçlarını ele alan, genel gelişimlerini ve refahlarını destekleyen uyumlu bir destek sistemi oluşturur (Weiss vd., 2009). Bu bağlamda güncellenen programla birlikte okul öncesi eğitimde aile ve toplum katılımına yönelik yenilikçi ve etkili bir yaklaşım benimsendiği, toplumda eğitim sürecine dahil edilerek dinamik ve zenginleştirici bir öğrenme ortamı yaratıldığı görülmektedir. Diğer taraftan çok az sayıda öğretmenin aile ve toplumu eğitim sürecine dahil etmenin pratikliği konusunda endişelerini dile getirdiği görülmüştür. Ancak aile ve toplum, okul öncesi eğitim sürecinden ayrı düşünülemez. Ailelerin ve toplumun okul öncesi eğitim sürecine aktif katılımı olmadan, çocuklar, gelişimleri ve öğrenmeye hazır olmaları için hayati önem taşıyan destek sistemlerinden ve kaynaklardan yoksun kalabilir, bu durum ev ve okul ortamı arasında bir kopukluğa neden olabilir. Ayrıca, toplumun okul öncesine katılımının olmaması, müfredatı zenginleştiren ve çocukların bakış açılarını genişleten çeşitli öğrenme fırsatlarına ve kaynaklara erişimi sınırlandırabilir. Sonuç olarak, ailelerin ve toplumun okul öncesi eğitim sürecine dahil edilmemesi, bütünsel gelişimi teşvik etmek ve çocukları akademik başarıya hazırlamak için gerekli olan değerli destek ağlarını ve işbirlikçi çabaları göz ardı etmektedir.

Araştırmada güncellenen 2024 programındaki değerlendirme boyutuna yönelik öğretmenlerin büyük bir kısmının; değerlendirmenin kısaltılması, iş yükünü artırması, değerlendirmenin tekrar değerlendirilmesinin gereksiz olduğu, uygulanabilir olmadığı ve yapılmış olmak için yapıldığı, zaman kaybına yol açtığı, zorlayıcı ve zahmetli olduğu, kağıt israfına yol açtığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun değerlendirmenin kısaltılmasını ve iş yükünün azaltılmasını da önerdikleri saptanmıştır. Değerlendirme yöntemleri, çocukların bilişsel, sosyal-duygusal ve fiziksel gelişimleri hakkında bütünsel bilgi toplamak için gözlemsel değerlendirmeler, gelişimsel taramalar, portfolyolar gibi çeşitli araçları içermektedir. Değerlendirmeler sürekli olmalı ve sürekli geri bildirim sağlamak ve bireyselleştirilmiş öğrenme hedeflerini desteklemek için günlük faaliyetlerin içine yerleştirilmelidir (Burns vd., 2001; Pianta ve Kraft Sayre, 2003). Değerlendirme, çocukların gelişimini sistematik olarak değerlendirerek ve öğretim stratejilerini buna göre ayarlayarak eğitimde eşitliği teşvik etmekte ve programın hesap verebilirliğini artırmaktadır (Martinez Beck ve Zaslow, 2005). Ayrıca, detaylı değerlendirme uygulamaları, etkili öğretim uygulamaları hakkındaki bilgileri genişleterek ve tüm çocuklar için sonuçları iyileştirerek erken çocukluk eğitimi alanına katkıda bulunmaktadır (Andrew, 2024; Balcı

ve Tezel-Şahin, 2021; Visković ve Zeleničić, 2024). Dolayısıyla değerlendirme çocukların güçlü yönlerinin ve geliştirilmesi gereken alanların belirlenmesinde, öğretim uygulamalarının bilgilendirilmesinde ve erken çocukluk eğitiminin genel kalitesinin sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda güncellenen 2024 programındaki değerlendirme boyutunun, çocukların ilerlemesini ve program etkinliğini etkili bir şekilde değerlendirmek için kapsamlı, gelişimsel olarak uygun ve çok yönlü olmasının programın etkililiğinde önemli bir standart olduğu düşünülmektedir. Ancak okul öncesi öğretmenlerinin iş yüklerini artırması açısından bu konuda endişelerinin olduğu belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde de öğretmenlerin iş yükü uluslararası alanda giderek büyüyen bir sorun olduğu görülmektedir (Rezai, 2024; Stacey vd., 2024). Öğretmenlerin iş yükünün azaltılması bağlamında politika yapıcılar ve uzmanların bu konuyu değerlendirmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun güncellenen 2024 programına eklenmesini istedikleri farklı bir konunun olmadığını ifade ettikleri görülmüştür. Bazı öğretmenler ise STEM eğitimi, üstbilişsel ve sorumluluğa yönelik kazanımlar, somut öğrenmeyi amaçlayan içerikler, teknolojiye yönelik alanların eklenmesini istedikleri belirlenmiştir. MEB (2024) okul öncesi eğitim programı incelendiğinde, yapılan güncellemelerin, kapsamlı çocuk gelişimini teşvik etmeyi amaçlayan önemli katkılar sağladığı görülmektedir. Ancak, özellikle iş yükü ve çevresel kısıtlamalarla ilgili pratik zorluklar, uygulamada sürekli destek ve esneklik ihtiyacını vurgulamaktadır. Detaylı değerlendirme süreçleri ile yönetilebilir iş yüklerinin dengelenmesi, daha fazla iyileştirme için kritik bir alan olmaya devam etmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda öğretmenlerin görüşlerinin alınmasının yanı sıra öğrenme ortamlarında gözlemler yapılması ve günlük planların da incelenerek daha geniş bir perspektiften veri sağlanması önerilmektedir.

Kaynakça

- Alat, Z., Akgümüş, Ö., & Cavalı, D. (2012). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen tutum ve uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 47-62. <https://doi.org/10.17860/efd.49967>
- Alqudah, H., Mohammad, F., Khasawneh, Y., & Khasawneh, M. (2024). Assessing the influence of parental involvement on the effectiveness of gamified early childhood education in Jordan. *International Journal of Data and Network Science*, 8(3), 1977-1984. <https://doi.org/10.5267/j.ijdns.2024.1.015>
- Andrew, A., Attanasio, O. P., Bernal, R., Sosa, L. C., Krutikova, S., & Rubio-Codina, M. (2024). Preschool quality and child development. *Journal of Political Economy*, 132(7), 000-000.
- Aydın, D., & Tuğluk, M. N. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde öğretimsel uyarlamalara yer verme düzeylerinin belirlenmesi. *Ulakbilge*, 47, 423-433. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-08-47-04>
- Aydın Kılıç, Z. N., & Tezel-Şahin, F. (2021). Türkiye'deki göçmen ailelerin çocuklarıyla ilişkileri ve uyum süreçlerinin incelenmesi. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 11(3), 1190-1209. <https://doi.org/10.7456/11103100/026>
- Balcı, A., & Tezel-Şahin, F. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin portfolyoya ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 8(1), 21-44. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.880423>
- Banks, J. A., & Banks, C. A. M. (Eds.). (2019). *Multicultural education: Issues and perspectives*. John Wiley & Sons.
- Barnett, W. S. (2011). Effectiveness of early educational intervention. *Science*, 333(6045), 975-978. <https://doi.org/10.1126/science.1204534>
- Bennett, A., & Elman, C. (2006). Qualitative research: Recent developments in case study methods. *Annual Review of Political Science*, 9, 455-476. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.8.082103.104918>
- Berk, L. E., & Winsler, A. (1995). *Scaffolding Children's Learning: Vygotsky and Early Childhood Education. NAEYC Research into Practice Series. Volume 7*. National Association for the Education of Young Children, 1509 16th Street, NW, Washington, DC 20036-1426 (NAEYC catalog# 146).
- Burdette, H. L., & Whitaker, R. C. (2005). Resurrecting free play in young children: looking beyond fitness and fatness to attention, affiliation, and affect. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 159(1), 46-50. <https://doi.org/10.1001/archpedi.159.1.46>
- Burns, M. S., Donovan, M. S., & Bowman, B. T. (Eds.). (2001). *Eager to learn: Educating our preschoolers*. National Academies Press.
- Campbell, F. A., Ramey, C. T., Pungello, E., Sparling, J., & Miller-Johnson, S. (2002). Early childhood education: Young adult outcomes from the Abecedarian Project. *Applied Developmental Science*, 6(1), 42-57. https://doi.org/10.1207/S1532480XADS0601_05
- Campbell, J. L., Quincy, C., Osserman, J., & Pedersen, O. K. (2013). Coding in-depth semistructured interviews: Problems of unitization and intercoder reliability and agreement. *Sociological Methods & Research*, 42(3), 294-320. <https://doi.org/10.1177/0049124113500475>
- Cascio, E. U., & Schanzenbach, D. W. (2013). *The impacts of expanding access to high-quality preschool education* (No. w19735). National Bureau of Economic Research.
- Coll, C. G., Crnic, K., Lamberty, G., Wasik, B. H., Jenkins, R., Garcia, H. V., & McAdoo, H. P. (1996). An integrative model for the study of developmental competencies in minority children. *Child development*, 67(5), 1891-1914. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1996.tb01834.x>
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(1), 79-88.
- Çetken, H. Ş., & Sevimli-Çelik, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunlarına karşı bakış açılarının incelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(2), 318-341. <https://doi.org/10.30831/akukeg.379662>

- Derman-Sparks, L., & Edwards, J. O. (2010). *Anti-bias education for young children and ourselves*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Dickinson, D. K., & Tabors, P. O. (2001). *Beginning literacy with language: Young children learning at home and school*. Paul H. Brookes Publishing Co.
- Direk, İ. N., & Batmaz, O. (2024). Okul öncesi eğitim programlarına bir bakış: 2013 ve 2024 programlarının karşılaştırılması. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (15), 866-880. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1442767>
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Epstein, J. (2018). *School, family, and community partnerships, student economy edition: Preparing educators and improving schools*. Routledge.
- Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society*. Norton.
- Ginsburg, K. R. (2007). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *Pediatrics*, 119(1), 182-191. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-2697>
- Goodway, J. D., Ozmun, J. C., & Gallahue, D. L. (2019). *Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults: Infants, children, adolescents, adults*. Jones & Bartlett Learning.
- Halgunseth, L., A. Peterson, D.R. Stark, & S. Moodie. 2009. Family engagement, diverse families, and early childhood education programs: An integrated review of the literature. Washington, DC: NAEYC and Pre-K Now. www.naeyc.org/files/naeyc/file/ecprofessional/EDF_Literature%20Review.pdf
- Heroman, C., & Jones, C. (2010). *The creative curriculum for preschool*. Washington, DC: Teaching Strategies.
- Hillman, C. H., Erickson, K. I., & Kramer, A. F. (2008). Be smart, exercise your heart: exercise effects on brain and cognition. *Nature Reviews Neuroscience*, 9(1), 58-65.
- Hinkley, T., Crawford, D., Salmon, J., Okely, A. D., & Hesketh, K. (2008). Preschool children and physical activity: A review of correlates. *American journal of preventive medicine*, 34(5), 435-441. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2008.02.001>
- Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>
- Kocalar, E., & Bay, E. (2020). 2013 okul öncesi eğitim programının karakter eğitimi açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1304-1319. <https://doi.org/10.17679/inuefd.780300>
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications.
- Martinez Beck, I., & Zaslow, M. (2006). *Introduction: The Context for Critical Issues in Early Childhood Professional Development*. Paul H. Brookes Publishing Co..
- Mashburn, A. J., Pianta, R. C., Hamre, B. K., Downer, J. T., Barbarin, O. A., Bryant, D., ... & Howes, C. (2008). Measures of classroom quality in prekindergarten and children's development of academic, language, and social skills. *Child Development*, 79(3), 732-749. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2008.01154.x>
- McCurdy, L. E., Winterbottom, K. E., Mehta, S. S., & Roberts, J. R. (2010). Using nature and outdoor activity to improve children's health. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care*, 40(5), 102-117. <https://doi.org/10.1016/j.cppeds.2010.02.003>
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education. Revised and Expanded from "Case Study Research in Education."* Jossey-Bass Publishers.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2014). *Fundamentals of Qualitative Data Analysis In Qualitative Data Analysis: A Methods Sourcebook*: Sage
- Miller, P. H. (2011). *Theories of developmental psychology*. Worth Publishers.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2024). Okul Öncesi Eğitim Programı. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf>
- National Association for the Education of Young Children (NAEYC). (2022). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8*. NAEYC.
- Penedo, F. J., & Dahn, J. R. (2005). Exercise and well-being: a review of mental and physical health benefits associated with physical activity. *Current opinion in psychiatry*, 18(2), 189-193.

- Pianta, R. C., & Kraft-Sayre, M. E. (2003). Successful kindergarten transition: Your guide to connecting children. *Families, and Schools. Baltimore: Paul H. Brookes.*
- Rezai, A. (2024). The role of teacher assessment literacy in job stress and job burnout in EFL contexts: a mixed-methods investigation. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education, 9(1)*, 3.
- Robinson, L. E., Stodden, D. F., Barnett, L. M., Lopes, V. P., Logan, S. W., Rodrigues, L. P., & D'Hondt, E. (2015). Motor competence and its effect on positive developmental trajectories of health. *Sports medicine, 45*, 1273-1284.
- Schweinhart, L. J., Montie, J., Xiang, Z., Barnett, W. S., Belfield, C. R., & Nores, M. (2005). *Lifetime effects: The HighScope Perry Preschool Study through age 40*. HighScope Press.
- Sheridan, S. M., Knoche, L. L., Edwards, C. P., Bovaird, J. A., & Kupzyk, K. A. (2010). Parent engagement and school readiness: Effects of the Getting Ready intervention on preschool children's social-emotional competencies. *Early education and development, 21(1)*, 125-156. <https://doi.org/10.1080/10409280902783517>
- Slavković, S., Pavić, S., & Golubović, Š. (2024). The importance of assessing the pre-school children's participation at home, preschool and community setting. *Child Care in Practice, 30(2)*, 130-140. <https://doi.org/10.1080/13575279.2021.1900787>
- Stacey, M., Gavin, M., Fitzgerald, S., McGrath-Champ, S., & Wilson, R. (2024). Reducing teachers' workload or deskilling 'core'work? Analysis of a policy response to teacher workload demands. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education, 45(2)*, 187-199. <https://doi.org/10.1080/01596306.2023.2271856>
- Tomporowski, P. D., Davis, C. L., Miller, P. H., & Naglieri, J. A. (2008). Exercise and children's intelligence, cognition, and academic achievement. *Educational psychology review, 20*, 111-131.
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: Eight "big-tent" criteria for excellent qualitative research. *Qualitative inquiry, 16(10)*, 837-851. <https://doi.org/10.1177/1077800410383121>
- Tükel, A. (2017). *2013 okul öncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Visković, I., & Zeleničić, M. (2024). Documenting the development and achievements of early and preschool children: Different curricular approaches. *Journal of Childhood, Education & Society, 5(1)*, 134-145.
- Vygotsky, L. S. (2012). *Mind in Society: Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Vygotsky, L. S. (2012). *Thought and language*. MIT.
- Weiss, H. B., Bouffard, S. M., Bridglall, B. L., & Gordon, E. W. (2009). Reframing family involvement in education: Supporting families to support educational equity. equity matters. Research Review No. 5. *Campaign for Educational Equity, Teachers College, Columbia University.*
- Yıldız, M. (2019). *MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan güne başlama ve günü değerlendirme zamanının etkin uygulanmasına ilişkin öğretmen, müdür ve akademisyen görüşlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Yazar Katkı Oranları:

1. Yazar %40
2. Yazar %30
3. Yazar %15
4. Yazar %15

Çıkar Çatışması Beyanı: Araştırma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.